

Kända och okända politiker

Sören Holmberg

Göran Johanssons unika opinionsposition i Göteborg höll i sig även valåret 1998. Precis som tidigare var han stadens mest kände och populära kommunalpolitiker. Exponeringen under valåret innebar att han, liksom övriga kommunalpolitiker, var mer kända av allmänheten än under åren dessförinnan. Men lika populär som tidigare var Göran Johansson inte 1998. Hans popularitetssiffror är inte längre exceptionellt höga även om de fortfarande är högre än konkurrenternas i Göteborg och högre än samtliga partiledares i Sverige.

Resultaten i tabellerna 1 och 2 visar hur känd och hur uppskattad Göran Johansson och ett antal andra göteborgspolitiker varit bland göteborgarna under åren 1994-1998. Undersökningspersonerna fick först ange om de kände till de aktuella politikerna, därefter ombads de att bedöma de politiker de kände till på en skala mellan -5 (ogillar) till +5 (gillar). Mätutfallet 1998 är mycket likt våra tidigare mätningar. Det finns bara två kommunalpolitiker i Göteborg som är kända av en majoritet av innevånarna. De politikerna är Göran Johansson (s) och Johnny Magnusson (m). Övriga lokalpolitiker uppvisar kännedomssiffror under femtio procent. Margita Björklund nådde nästan femtionivån (48 procent) medan flera andra endast nådde upp till cirka tjugoprocent. Alla politiker uppvisade dock högre siffror 1998 än bottenrekordet 14 procent som innehas av Alvar Persson (c) från år 1997.

Okända politiker kan till nöds trösta sig med att de oftast är något mer kända bland det egna partiets sympatisörer. I 86 procent av de jämförbara fallen i tabell 1 är politikerna mer kända bland de egna sympatisörerna än bland medborgarna i allmänhet. Hemmaplan ger vissa fördelar även om de i de flesta fall inte är speciellt stora. När det gäller populariteten är effekten av hemmaplan mer påtaglig. Politikerna tenderar att vara klart mer uppskattade bland det egna partiets sympatisörer än bland väljare i allmänhet.

Popularitetssiffrorna som kan variera mellan -50 och +50 visar tydligt att uppskattningen av Göran Johansson minskat bland samtliga göteborgare från som högst +24 1995 till +10 1998. Bland s-sympatisörer har nedgången varit något mindre från +36 1995 till +29 1998. Maktinnehav tär på populariteten. Oppositionsföreträdarnas popularitet har inte minskat under samma period. Den har tvärtom ökat något från +4 1995 till +7 1998 för Johnny Magnusson och från +5 till +8 för Margita Björklund. Bland de egna sympatisörerna har

Tabell 1 Andel göteborgare som indikerar att de känner till ett antal ledande göteborgspolitiker (procent)

politiker (parti)	Samtliga					Egna partiets sympatisörer				
	1994	1995	1996	1997	1998	1994	1995	1996	1997	1998
Göran Johansson (s)	79	82	81	75	85	83	84	85	83	83
Johnny Magnusson (m)	69	66	61	56	63	78	74	68	66	71
Margita Björklund (fp)	44	50	44	43	48	52	54	52	54	56
Claes Roxbergh (mp)	42	43	33	28	38	30	39	27	27	45
Vivi-Ann Nilsson (s)	–	–	–	22	28	–	–	–	30	27
Jan-Åke Ryberg (v)	–	26	18	16	–	–	28	24	19	–
Ture Jacobsson (kd)	22	24	18	16	20	*	*	*	*	32
Alvar Persson (c)	–	22	17	14	–	–	*	*	*	–
Eva Olofsson (v)	–	–	–	–	20	–	–	–	–	30
Ann-Marie Johansson (c)	–	–	–	–	18	–	–	–	–	40

Kommentar: Resultaten visar andelen göteborgska svars personer som inte kryssat för "personen okänd för mig" och som kryssat för någon grad av sympati på en ogillar-gillarskala i VästSOM-studierna 1994, 1995, 1996, 1997 och 1998. Procentbasen är definierad som samtliga personer som besvarat enkäterna i Göteborg. Efter kännedomspåfrågan tillfrågades undersökningspersonerna vad de tyckte om politikerna på en ogillar-gillarskala mellan -5 och +5. Ett - anger att politikerna i fråga inte ingick i det årets studie medan en * anger att antalet svars personer är mycket begränsat.

dock inte Magnussons och Björklunds popularitet ökat. Den har i stort sett förblivit densamma sedan 1995.

VästSOMs kännedomsmätningar av göteborgspolitikerna har pågått under fem år. Resultatets stabilitet över tid och allmänna rimlighet när det gäller enskilda utfall visar att mätmetoden är tillförlitlig. Den kan användas även i andra sammanhang utanför Göteborg. I några av de SOM-studier som genom åren genomförts i enskilda kommuner i göteborgstrakten har det också gjorts. När VästSOM-studien år 1998 utvidgades till att omfatta hela det nybildade Västra Götaland beslöt vi att mäta hur kända och populära den nya regionens ledande politiker var. Förväntan var att de skulle vara mindre kända än exempelvis de mer etablerade göteborgspolitikerna är i Göteborg. Det tar tid att upp-arbeta en god namnkännedom, framförallt i delar av den nya regionen där man inte tidigare varit verksam.

Resultaten i tabellerna 3 och 4 visar att vår förväntan slog in. Alla regionpolitikerna, med ett undantag, visade sig vara mycket okända med kännedomssiffror mellan 10–23 procent. Den ende politiker som var känd av en majoritet av

Tabell 2 Populära och mindre populära göteborgspolitiker (medeltal)

Fråga: "Var skulle du vilja placera några kommunala politiker i Göteborg på nedanstående skala?"

politiker (parti)	Samtliga					Egna partiets sympatisörer				
	1994	1995	1996	1997	1998	1994	1995	1996	1997	1998
Göran Johansson (s)	+17	+24	+19	+14	+10	+31	+36	+31	+27	+29
Johnny Magnusson (m)	-1	+4	+5	+7	+7	+22	+24	+21	+20	+22
Margita Björklund (fp)	+3	+5	+8	+8	+8	+9	+23	+24	+24	+24
Claes Roxbergh (mp)	-1	-1	+0	-2	-0	+19	+11	+17	+19	+17
Vivi-Ann Nilsson (s)	-	-	-	-1	+0	-	-	-	+4	+10
Jan-Åke Ryberg (v)	-	+2	-1	+1	-	-	+3	+8	+12	-
Ture Jacobsson (kd)	-2	+0	+0	+1	+3	*	*	*	*	+15
Alvar Persson (c)	-	-0	+2	-0	-	-	*	*	*	-
Eva Olofsson (v)	-	-	-	-	+2	-	-	-	-	+4
Ann-Marie Johansson (c)	-	-	-	-	+1	-	-	-	-	*

Kommentar: Resultaten visar medeltalsvärden (gångar 10) på en ogillar-gillarskala med värden mellan -5 och +5. Egna partiets sympatisörer har precis som i tabell 1 definierats med hjälp av svaren på en fråga om bästa parti (1994, 1995 och 1998) eller bästa parti i rikspolitiken (1996 och 1997).

innevånarna i Västra Götaland är Göran Johansson (67 procent). Han visade sig vara nästan lika välkänd ute i regionen som i Göteborg (80 procent).¹ Mest kända i hela regionen bland alla okända förtroendevalda var Annelie Stark (s) med en kännedomsprocent på 23, Roland Andersson (s) med 19 och Rune Lanestrand (sfv) med 19.² Cecilia Widegren som skulle bli regionens ledande politiska företrädare efter valet var endast känd av 13 procent vid valet 1998.

I de flesta fall var regionpolitikerna något mer kända bland sina egna partianhängare, men skillnaden var inte stor. Samtliga undersökta regionpolitiker var nästan lika okända bland det egna partiets sympatisörer som bland väljarna i allmänhet. Bortsett från Göran Johansson var det ingen regionpolitiker som ens nådde upp till en kännedomsprocent på 30 bland de egna sympatisörerna. Hur man än vrider och vänder på det resultatet är det svårt att undgå att konstatera att det är föga imponerande, speciellt som vi introducerade en personvalsreform i valet 1998 som bl a syftade till att öka kännedom och kontakter mellan väljare och valda (Holmberg och Möller 1999). Inte ens om vi ser på hur kända regionpolitikerna var i sina egna hemmavalkretsar blir siffrorna särskilt mycket

Tabell 3 Andel undersökningspersoner som senhösten 1998 indikerade att de kände till ett antal ledande politiker i Västra Götaland (procent)

politiker (parti)	andel bland samtliga	andel bland egna partiets sympatisörer	andel i egna valkretsen
Gunnel Adler (mp)	11	10	13
Roland Andersson (s)	19	20	59
Jan Hallberg (m)	15	18	22
Göran Johansson (s)	67	70	80
Rune Lanestrand (sfv)	19	–	36
Thomas Mellqvist (c)	11	20	22
Monica Selin (kd)	11	11	15
Anneli Stark (s)	23	26	69
Jan Steen (fp)	10	11	11
Cecilia Widegren (m)	13	13	27
Carina Åström (v)	10	12	12

Kommentar: Resultaten visar andelen svarspersoner som inte kryssat för ”personen okänd för mig” och som kryssat för någon grad av sympati på en ogillar-gillarskala. Procentbasen har definierats som samtliga personer som besvarat VästSOM-enkäten i Västra Götaland. Partisympatierna har fastställts med hjälp av en fråga om bästa parti. Valkrets har definierats som riksdagskretsarna, vilka motsvarar valkretsarna i regionvalet. Politikerna har förts till den valkrets där de kandiderade.

bättre i de flesta fall. Det var endast tre regionpolitiker som kunde uppvisa att de var kända av en majoritet av innevånarna i hemmavalikretsen. De politikerna var Göran Johansson i Göteborg (80 procent), Annelie Stark i Skaraborg (69 procent) och Roland Andersson i Södra Älvsborg (59 procent).³ Rune Lanestrand och Cecilia Widegren var också klart mer kända i hemmavalikretsen än i regionen som helhet, men det var endast 36 och 27 procent som indikerade att de kände till dem i Norra Älvsborg respektive i Skaraborg.

Uppskattningsmätningen visar att Västra Götaland har en populär politiker och det är Göran Johansson. Han var lika populär i regionen som i Göteborg senhösten 1998 (+10).⁴ Övriga regionpolitiker uppvisar lägre popularitetsvärden, men med resultat strax över noll för de flesta. Två politiker hamnar dock på minus med medelvärden på –1 (Annelie Stark) och –3 (Roland Andersson). Samtliga regionpolitiker lyckas uppvisa en större popularitet bland det egna partiets sympatisörer än bland alla innevånare i Västra Götaland. Ånyo visar sig

Tabell 4 Populära och mindre populära politiker i Västra Götaland 1998 (medeltal)

Fråga: "Var skulle du vilja placera några politiker i Västra Götalandsregionen på nedanstående skala?"

politiker (parti)	medeltal bland samtliga	medeltal bland egna partiets sympatisörer	medeltal i den egna valkretsen
Gunnel Adler (mp)	+1	+8	-0
Roland Andersson (s)	-3	+8	-5
Jan Hallberg (m)	+2	+13	+3
Göran Johansson (s)	+10	+24	+10
Rune Lanestrand (sfv)	+2	-	+5
Thomas Mellqvist (c)	+1	+10	+4
Monica Selin (kd)	+3	+3	+2
Anneli Stark (s)	-1	+9	-6
Jan Steen (fp)	+1	+10	+4
Cecilia Widegren (m)	+2	+9	+2
Carina Åström (v)	+3	+6	+4

Kommentar. Resultaten är medelvärden (gång 10) på en ogillar-gillar-skala med värden mellan -5 och +5. Partisympati och valkrets har definierats på samma sätt som i tabell 3.

Göran Johansson vara populärast och lika populär bland s-sympatisörer i regionen som bland s-sympatisörer i Göteborg (+24). Övriga regionpolitiker har klart svagare popularitetssiffror bland sina egna. De har alla jämförelsevis låga uppskattningssiffror, som varierar mellan som lägst +3 för Monica Selin (kd) och som högst +13 för Jan Hallberg (m).

En indikator på att regionpolitikerna inte har en särskilt stark personlig opinionsställning är att de i många fall inte är mer populära i hemmavalikretsen än totalt i hela Västra Götaland. Ingen politiker uppvisade en klart större popularitet hemmavid än i regionen som helhet. Fyra politiker hade något svagare popularitetssiffror i hemmavalikretsen än i regionen totalt – Gunnel Adler (mp), Monica Selin (kd), Roland Andersson (s) och Annelie Stark (s). Resultaten är mest anmärkningsvärda när det gäller Andersson och Stark eftersom de uppvisade förhållandevis höga kännedomssiffror i hemmavalikretsarna.⁵

Sammanfattningen är enkel. Den första generationen förtroendevalda politiker i den nya Västra Götalandsregionen var vid valtillfället både förhållandevis

okända och inte särskilt populära. Det enda undantaget var Göran Johansson och han valde att leda Göteborg istället för Västra Götaland. En inte helt lyckad start för Västra Götalandsregionen.

Noter

¹ Mätningen av Göran Johanssons kännedomspocent görs i VästSOM 1998 på två olika sätt – dels i mätningen av göteborgspolitikerna och dels i mätningen av Västra Götalandspolitikerna. Resultatet i den första mätningen blir 85 procent mot 80 procent i den senare.

² Rune Lanestrand är fd centerpartist och grundare av ett ursprungligen lokalt parti i Vänersborg. Sfv står för Sjukvårdspartiet Folkets Vilja.

³ Någon klåfingrig instans har officiellt döpt om Skaraborgs läns valkrets till Västra Götalands läns östra valkrets. Det skär i hjärtat på en gammal skaraborgare.

⁴ Göran Johansson sitter i Västra Götalands regionfullmäktige men innehar ingen formellt ledande position. I Göteborg däremot är Göran Johansson kommunstyrelsens ordförande och stadens ledande politiker.

⁵ En analys av Rune Anderssons och Annelie Starks popularitet bland s-sympatisörer i hemmaval-kretsarna i Södra Älvsborg respektive i Skaraborg visar att medelvärdena var +13 för Andersson och +7 för Stark, vilket innebär att Andersson var något mer uppskattade bland s-sympatisörer i Södra Älvsborg än bland s-sympatisörer i regionen totalt medan det var tvärtom för Stark. Hon var något mindre uppskattad bland s-sympatisörer i Skaraborg än bland s-sympatisörer utanför Skaraborg.